

EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN SUUNNITELMA

2024–2025

1. JOHDANTO.....	2
2. EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN RAKENTEET HATTULASSA.....	3
2.1. Kunnan tehtävät.....	4
3. PÄIHTEIDEN KÄYTTÖ TILASTOJEN VALOSSA.....	5
4. EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ ERI IKÄKAUSINA	7
Ehkäisevää päihdetyötä tehdään ihmisen arjessa. EHYT.	7
4.1. Varhaiskasvatus.....	8
4.2. Perusopetus	8
4.3. Työikäiset ja ikääntyneet	8
4.4. Työllisyyspalvelut ja Nuorten työpajatoiminta.....	9
5. EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ KUNNAN ERI PALVELUISSA.....	10
6. PÄIHTEIDEN KÄYTTÖ.....	15
6.1. Päihteen käytöltä suojaavat tekijät ja riskitekijät.....	15
LIITE 1 Kansalliset päihde- ja rahapelihaittojen sekä tupakoinnin ehkäisyn tavoitteet	16
LIITE 2 Ehkäisevää päihdetyötä koskettavien muiden lakien tavoitteita	17
LIITE 3 Pakka-toimintamalli.....	18
LIITE 4 Pakka-toimintamallin osa-alueet ja avaintoimijat.....	19
LÄHTEET	20

Versiohistoria

Päivämäärä	Versio	Tekijä	Kuvaus
8.2.2024	1.0	Hyvinvointikoordinaattori, hyvinvointipäällikkö	Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma

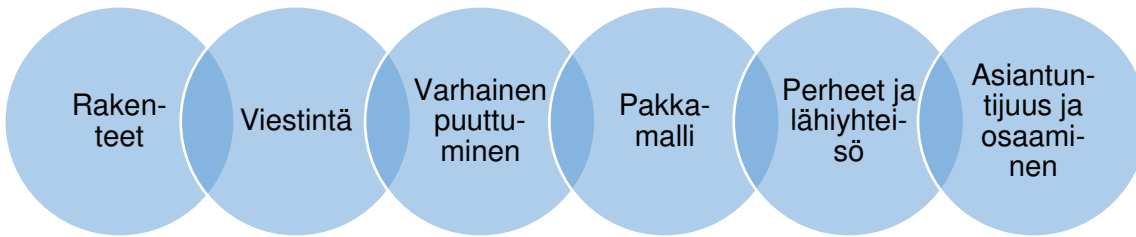
1. JOHDANTO

Ehkäisevä päihdetyö on osa kunnan lakisääteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä (Terveydenhuoltolaki 1326/2010; Kuntalaki 410/2015). Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen edellyttää puuttumista päihteiden käyttöön ja siihen liittyviin haittoihin. Kunnan tulee edistää myös asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia ehkäisevässä päihdetyössä. Sen tulee perustua monialaiseen yhteistyöhön, päihteiden käytön ja siitä aiheutuvien haittojen seurantaan sekä käytettävissä olevaan tieteelliseen näyttöön ja hyviin käytäntöihin.

Lain ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015) mukaan kunnilla on velvollisuus tuottaa rakenteet, jotka mahdollistavat ehkäisevän päihdetyön tekemisen. Laki kattaa alkoholi-, huumausaine- ja rahapelihaittojen sekä tupakoinnin vähentämisen. Lakiin on sisällytetty myös rahapelihaittojen ehkäisy osaksi ehkäisevää päihdetyötä. Kysynnän lisäksi tavoitteena on rajoittaa ikärajavaltavien tuotteiden saatavuutta. Laki ohjaa huomioimaan näistä aineista ja toiminnoista läheisille ja yhteiskunnalle aiheutuvat haitat. Ehkäisevässä päihdetyössä myös järjestötoiminnalla on tärkeä rooli. Järjestöjen tehtävä ei ole korvata kunnan toimia vaan tuoda yhteistyöllä ja asiantuntemuksellaan lisäarvoa kunnan toimintaan.

Laki edellyttää yhteistyötä ikärajavaltavien tuotteiden välittämisen estämiseksi ja vastuullisen elinkeinotoiminnan edistämiseksi. Alkoholilain kokonaisuudistuksen myötä (1102/2017) alkoholin myynnin ja anniskelun yksityiskohtaista sääntelyä purettiin ja tämä toi lisää vastuuta elinkeinotoimijoille. Sosiaali- ja terveysministeriön asetus alkoholilain valvonnasta pitää sisällään elinkeinotoimijoiden velvollisuuden kirjallisiin omavalvontasuunnitelmiin. Tupakkalain (549/2016) tavoitteena on tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön loppuminen vuoteen 2030 mennessä. (liite 2)

Sosiaali- ja terveysministeriön (2015) laatima valtakunnallinen ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma vuosille 2015–2025 (liite1) tukee ehkäisevän päihdetyön järjestämistä koskevan lain toimeenpanoa. Tavoitteena on tehostaa työtä kuudelle painopisteelle asetettujen tavoitteiden ja kehittämiskohteiden avulla:

Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma alkoholi-, huume- ja rahapelihaittojen sekä tupakoinnin vähentämi- nen, STM: julkaisuja 2015:19

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) johtaa ja Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL) kehittää ja ohjaa ehkäisevää päihdetyötä valtakunnallisesti yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Aluehallintovirastot ohjaavat toimialueensa ehkäisevää päihdetyötä ja tukevat toi- mialueensa kuntia ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä.

2. EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN RAKENTEET HATTULASSA

Hattulan kunnan strategiassa painotetaan kuntalaisten hyvinvointia. Ehkäisevä päihdetyö tulee ottaa huomioon jokaisessa elämänvaiheessa: Lapsuus, nuoruus, vanhemmuus, koulu- ja opiskeluaika, aikuisikä ja ikääntyminen. Ehkäisevää päihdetyötä tehdään monialaisena yhteistyönä. Avainasemassa monialaisen johtamisen ja verkostotyön yhteensovittamisessa ovat kuntien nimittämät ehkäisevästä päihdetyöstä vastaavat toimielimet.

Hattulan kunnan lakisääteinen ehkäisevän päihdetyön toimielin on sivistys- ja hyvinvointi- lautakunta. Monialainen ehkäisevää päihdetyötä toimeenpaneva työryhmä on sivistys- ja hyvinvoinnin johtoryhmä sekä hyte-ryhmä. Ehkäisevän päihdetyön koordinaattori on nuori- sotyöntekijä. Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma on erillinen osa kunnan hyvinvointisuun- nitelmaa ja -kertomusta. Suunnitelma hyväksytetään valtuustossa valtuustokausittain.

2.1. Kunnan tehtävät

- tarkistaa ehkäisevän päihdetyön rakenteet (johtaminen, monialaisen yhteistyön yhteensovittaminen ja suunnittelu) ja tilan suhteessa uuden EPT-lain säännöksiin ja ehkäisevän päihdetyön laatuksikriteereihin sekä tehdä tarvittavat toimet lain toimeenpanon varmistamiseksi.
- sisällyttää ehkäisevään päihdetyöhön EPT-lain mukaisesti alkoholi-, tupakka-, huumausaine- ja rahapelihaittojen ehkäisy.
- perustaa toimintansa suunnittelun käytettävissä olevaan tieteelliseen näyttöön ja hyviin käytäntöihin sekä päihteiden käytön ja siitä aiheutuvien haittojen seurantaan hyödyntäen saatavilla olevaa seurantatietoa.
- varmistaa päihdehaittoja ehkäisevän yhteistyön järjestöjen ja muiden yleishyödyllisten yhteisöjen alkoholi- ja tupakkalain valvonnan sekä poliisin kanssa. (liite 3)
- laajentaa ehkäisevää päihdetyötä elinkeinotoimijoiden kanssa tehtävään yhteistyöhön huomioiden tässä erityisesti alkoholin, tupakkatuotteiden ja rahapelien saatavuuteen vaikuttavat toimet. (liite 4)
- tarjoaa asukkaille osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia päihdehaittojen ehkäisyyn liittyvissä asioissa (esim. päihdefoorumit, päihdetilannekyselyt ja lupalausunnot).

 ...
hyvän elämän
mahdollistamista.

 ...
tiedonjakoa
ja viestintää.

 ...
päihteitä käyttävien ihmisten
perusoikeuksien suojaamista.

3. PÄIHITEIDEN KÄYTTÖ TILASTOJEN VALOSSA

NUORTEN PÄIHDETILOASTOJA KOULUTERVEYSKYSELYISTÄ					
		HATTULA		KOKO MAA	
		2021	2023	2021	2023
Käyttänyt jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta vähintään kerran % 4. ja 5. luokan oppilaista		2,8	8,1	3,5	5,5
Tupakoi päivittäin %	8. ja 9. lk.	6,5	6,9	5,3	5,0
	lukio 1. ja 2. lk.	1,9	2,4	2,3	2,4
Nuuskaa päivittäin %	8. ja 9. lk.	5,9	5,6	3,8	4,0
	lukio 1. ja 2. lk.	2,8	2,4	2,6	2,3
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista %	8. ja 9. lk.	8,1	10,1	6,3	7,7
	lukio 1. ja 2. lk.	6,5	6,0	6,7	7,2
Käyttää alkoholia viikoittain %	8. ja 9. lk.	7,9	8,4	4,1	3,9
	lukio 1. ja 2. lk.	2,8	4,8	5,5	4,5
Tosi humalassa vähintään kerran kuu-kaudessa %	8. ja 9. lk.	13,0	10,2	8,9	8,8
	lukio 1. ja 2. lk.	9,4	14,5	14,9	14,6
Alaikäisten perhepiiristä hankkima alkoholi, 8. ja 9. luokkalaiset %		37,8	58,6	40,3	41,8
Omalla paikkakunnalla helppo hankkia huumeita %	8. ja 9. lk.	39,1	46,9	47,0	52,6
	lukio 1. ja 2. lk.	41,1	44,6	57,2	60,2
Raittius, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista		55,7	59	40,2	41,9
Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa %	8. ja 9. lk.	4,1	5,6	5,1	5,1
	lukio 1. ja 2. lk.	2,8	1,2	7,9	7,4
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran %	8. ja 9. lk.	5,9	8,5	8,1	8,0
	lukio 1. ja 2. lk.	6,6	3,6	12,6	11,6
Pelaa rahapelejä viikoittain, %	8. ja 9. lk.	4,6	5,9	4,1	5,2
	lukio 1. ja 2. lk.	3,7	0,0	2,2	2,8

Hattulassa on nähtävissä samanlaista kehitystä nuorten päihteiden käytössä kuin valtakunnallisestikin. Erityisesti sähkötupakan käyttö ja huumeekokeilut ovat lisääntyneet nuorten keskuudessa koko maassa. Paikallinen negatiivinen kehitys on tapahtunut perhepiiristä

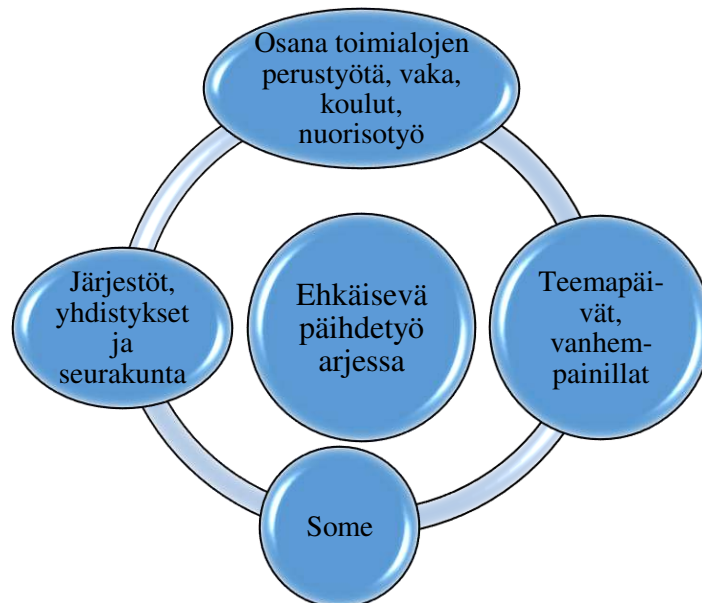
hankitun alkoholin määrässä, sillä se on lisääntynyt Hattulassa viime mittauksesta reilusti. Yläkouluikäiset käyttävät Hattulassa hieman enemmän alkoholia ja tupakkaa kuin valtakunnallisesti. Positiivista on, että hattulalaiset lukiolaiset ovat reippaasti koko maan tasoa raittiimpia. Rahapelaaminen on Hattulassa yläkoululaisilla valtakunnallista tasoa ja lukiolla valtakunnan tasoa alempana.

HATTULAN AIKUISVÄESTÖ 2023			
Kuinka usein käytät alkoholia? % (hyvinvointikysely kaikki vastaajat, n=300)	En koskaan	21	
	Kerran kuussa tai harvemmin	39	
	2-4 kertaa kuukaudessa	29	
	2-3 kertaa viikossa	8	
	4 kertaa viikossa tai useammin	3	
Kuinka usein käytät alkoholia? % (hyvinvointikysely, yli 65-vuotiaat n=97)	En koskaan	25	
	Kerran kuussa tai harvemmin	34	
	2-4 kertaa kuukaudessa	28	
	2-3 kertaa viikossa	7	
	4 kertaa viikossa tai useammin	6	
Kuinka monta annosta alkoholia juot tavallisesti? % (hyvinvointikysely, kaikki vastaajat)	1-2 annosta	59	
	3-4 annosta	20	
	5-6 annosta	13	
	7-9 annosta	7	
Käytätkö seuraavia tuotteita? % (hyvinvointikysely, kaikki vastaajat)	Tupakka, sikari tai piippu	En ole koskaan käyttänyt	50
		En käytä nykyisin	34
		Käytän satunnaisesti	6
		Käytän päivittäin	10
	Huumeet	En ole koskaan käyttänyt	98
		En käytä nykyisin	1,3
		Käytän satunnaisesti	0,7
		Käytän päivittäin	0
Oletko itse tai onko läheisesi ollut viimeisen 12 kuukauden aikana huolissaan sinun rahapelaamisestasi % (päihdekysely)	En pelaa rahapelejä	82	
	En ole huolissani	19	
	Olen huolissani	0	
	En itse, mutta joku muu on ollut	1,5	

Hattulan aikuisväestön pähteiden käyttöä voidaan seurata joka toinen vuosi tehtävien kunnan hyvinvointikyselyn sekä A-klinikan päihdekyselyn avulla. Hyvinvointikyselyn mukaan Hattulassa sekä alkoholin että tupakan käyttö ovat valtakunnallista tasoa matalammalla. Vaikka alkoholinkäyttö onkin kyselyn perusteella matalalla tasolla, on 31 % ollut huolissaan läheisen alkoholin käytöstä viimeisen 12 kk aikana päihdekyselyn mukaan. Hyvinvointikyselyn ja päihdekyselyn ongelma on toki se, että kyselyihin vastaavat yleensä keskimääräistä aktiivisemmat ja terveemmät henkilöt.

4. EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ ERI IKÄKAUSINA

Ehkäisevää päihdetyötä tulee ottaa huomioon jokaisessa elämänvaiheessa: Lapsuus, nuoruus, vanhemmuus, koulu- ja opiskeluaika, aikuisikä ja ikääntyminen.

Ehkäisevää päihdetyötä tehdään ihmisen arjessa. EHYT.

4.1. Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuspalvelut tavoittavat valtaosan alle kouluikäisistä lapsista ja lapsiperheistä. Lapsilla tulisi olla mahdollisimman päihteetön kasvuympäristö. Yhteistyö huoltajien ja ammattilaisten välillä jatkuu lapsen siirtyessä kouluun.

4.2. Perusopetus

Perusopetus jatkaa varhaiskasvatuksen aloittamaa ehkäisevää päihdetyötä. Ehkäisevä päihdetyö on osa oppilaitoksen perustyötä sekä toimintatapoja ja -kulttuuria, joilla tuetaan oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Lainsäädäntö, opetussuunnitelma sekä opiskeluhuollon käytännöt määrittävät ehkäisevän päihdetyön sisällöt.

Opiskeluhuoltoon ja opetukseen liittyvät tavoitteet tukevat ehkäisevää päihdetyötä. Koulu- ja oppilaitoskohtaisessa oppilas- ja opiskeluhuoltosuunnitelmassa tulee osana yhteisöllistä oppilas- ja opiskeluhuollon kokonaisuutta kuvata tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen. Yhteistyö huoltajien, nuorisotoimen, poliisin ja järjestöjen kanssa on myös tärkeää.

Kunnan nuorisotoimi edistää ja tukee nuorten yhteiskunnallista osallisuutta ja kasvua nuorten omissa yhteisöissä (nuorisolaki 72/2006). Päihteettömissä nuorisotiloissa päihteiden käyttöä ehkäistään yhteisillä pelisäännöillä. Ehkäisevän päihdetyön näkökulmasta aikuisten tehtävänä on toimia läsnä olevina ja luottamuksellisina kuuntelijoina sekä kannustajina ja nuorisotilojen viihtyvyyden turvaajina. Aikuisten tehtävänä on valvoa päihteettömyyttä sekä ottaa tarvittaessa päihteet puheeksi nuorten kanssa.

4.3. Työikäiset ja ikääntyneet

Kuntalaisten vapaa-ajantoiminnasta ja harrastusmahdollisuuksista vastaavat kunnan vapaa-aika-, liikunta-, kulttuuri- sekä nuorisotoimet yhteistyössä yhteisöjen, seurojen ja seurakuntien kanssa. Kunnan tavoitteena on tarjota mielekästä tekemistä kaikille kuntalaisille elämäntilanteeseen katsomatta. Tätä tavoitetta järjestöt ja muut yhteisöt täydentävät omalla toiminnallaan.

4.4. Työllisyyspalvelut ja Nuorten työpajatoiminta

Työllisyyspalveluiden asiakkaat muodostuvat työkäisistä työnhakijoista. Työvoimaviranomaisten vastuulla on terveystarkastusta tai työkykyselvitystä tarvitsevien työnhakijoiden tunnistaminen ja ohjaaminen palveluiden piiriin. Työttömyys ja etenkin sen pitkittyminen on altistava tekijä syrjäytymiselle sekä päihteiden käytölle. Rungas päihteiden käyttö heikentää työnhakijoiden työllistymisen mahdollisuuksia. Työllisyyspalveluissa tuleekin ottaa entistä vahvemmin huomioon päihteiden käytön vaikutukset työllisyyteen sekä työkykyyn. Työnhakijoiden kanssa tehdään aina suunnitelma ja tarvittaessa ohjataan työkykyä edistävään tai ylläpitävään toimintaan, jonka tarkoituksena on edistää terveyttä ja työkykyä mm. vaikuttamalla päihteiden käyttöön liittyviin elintapoihin. Työllisyyspalveluissa käytetään myös muita palveluja, joilla työnhakijat pääsevät mukaan osallisiksi työelämään. Tällaisia palveluja ovat mm. työkokeilut sekä palkkatuki.

Nuorten työpajatoiminta on suunnattu 17–29-vuotiaille hattulalaisille nuorille, jotka ovat vailla työ- tai koulutuspaikkaa. Nuorten työpajatoimintaa ohjaa nuorisolaki 1285/2016. Nuorten työpajatoiminnan tehtävänä on valmennuksen avulla parantaa nuorten valmiuksia päästä avoimille työmarkkinoille, koulutukseen tai muuhun tarvitsemaansa palveluun. Toiminnan tarkoituksena on vahvistaa nuoren elämähallintataitoja sekä edistää hänen kasvuun, itsenäistymistään ja osallisuutta yhteiskuntaan. Toiminnan rakenteilla ja säännöillä sekä rajoituksilla, avoimella keskustelukulttuurilla, arkisen toiminnan rakentamisella, myönteisellä tuella ja kannustamisella, ehkäistään päihteistä aiheutuvia haittoja. Päihteiden käyttö sekä rahapelaaminen otetaan puheeksi arjen kohtaamisissa suunnitelmallisesti ja säännönmukaisesti. Päihteidenkäyttöä ja pelaamisista kartoitetaan työpajajakson aikana. Nuorten työpajatoiminta tekee vahvaa monialaista yhteistyötä laajan verkoston kanssa.

Hattulassa työllisyystilanne on ollut hyvä jo pidempään ja työttömien määrä on ollut laskeva myös pitkäaikaistyöttömyyden osalta. Nuorten alle 25-vuotiaiden työllisyystilanne on ollut myös hyvä,

5. EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ KUNNAN ERI PALVELUISSA

Toimijataho	Tukevat toiminnot	Käytännön toimet huolen nous- tessa esille
Varhaiskas- vatus	<ul style="list-style-type: none"> - Lapsen ja perheen tuen tarpeiden varhainen tunnistaminen - Vanhemmuuden tukeminen ja avoimuus (tuonti- ja hakutilanteet, Vasu/Leops-keskustelut, vanhempainillat, toiminnalliset illat/tuokiot jne.) - Päihteetön alue 	<ul style="list-style-type: none"> - Huolen herätessä asioiden puheeksi ottaminen matalalla kynnyksellä - Lastensuojeluilmoitus - Ohjataan matalalla kynnyksellä eri palveluiden piiriin - Lapsen tukeminen arjessa - Päihtynyt hakijaohjeistus
Perusopetus	<ul style="list-style-type: none"> - Yhteisöllinen opiskeluhuolto yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa - Asennekasvatus ja päihdetietous, teemapäivät, tapahtumat - Vanhempien tukeminen - Koulunuorisotyö 	<ul style="list-style-type: none"> - Jos epäillään, että oppilas on päihtyneenä tai huumausaineiden vaikutuksen alaisena koulussa, etsi työpariksi lähin aikuinen ja kirjaa tapahtumat Wilman muistioon (lukuoikeus yksikön esimiehelle). Keskustele oppilaan kanssa ja arvioi hänen tilanteensa. Ota yhteys huoltajaan ja ohjeista hakemaan oppilas kotiin. - Jos tilanne edellyttää esim. huumausainetestausta, pyydä huoltajaa viemään oppilas terveystakeskukseen tai kutsu paikalle poliisi. - Tee lastensuojeluilmoitus. K18-tuotteiden kaupittelu koulualueella: - Jos havaitset tai epäilet k18-tuotteita kaupiteltavan koulualueella tai sen välittömässä läheisyydessä, ilmoita välittömästi poliisin päivystysnumeroon ja yksikön esimiehelle. - Mikäli oppilas käyttää tupakka-tuotteita koulupäivän aikana tai koulun tilaisuuksissa, tuotteet takavarikoidaan, huoltajalle ilmoitetaan ja sovitaan esim. kasvatuskeskusteluun ohjaamisesta.
Nuorisopal- velut	<ul style="list-style-type: none"> - Kouluissa tehtävä nuorisotyö - Päihdetunnit 5.9.-luokkalaisille - Nuorisotilalla teemapäivät - Etsivillä yksilötapaamiset 	<ul style="list-style-type: none"> - Huolen herätessä asioiden puheeksi ottaminen matalalla kynnyksellä - Huoltajien kontaktointi

	<ul style="list-style-type: none"> - Päihteettömät tapahtumat ja toiminnot - Matalan kynnyksen puuttuminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Lastensuojeluilmoitus alaikäisestä tai huoli-ilmoitus täysi-ikäisestä nuoresta - Ohjataan tarvittaessa matalalla kynnyksellä eri palveluiden piiriin - Nuoren ja nuoren aikuisen tukeminen arjessa - Ajankohtaisista päihdeilmiöistä tiedottaminen osana koko kunnan ehkäisevän päihdetyön koordinaatiota
Liikuntapalvelut	<ul style="list-style-type: none"> - Liikuntatapahtumat ovat päihteettömiä - Kannustamme toiminnassamme terveellisiin elämäntapoihin 	- Puututaan matalalla kynnyksellä ongelmatilanteisiin tapahtumissa
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	<ul style="list-style-type: none"> - Kirjastosta on saatavilla kirjallisuutta päihteisiin ja päihdetyöhön liittyen. - - - Mikäli omasta kokoelmasta ei tarvittavaa kirjallisuutta löydy, niin kaukolainaamme sitä pyynnöstä Suomen muista kirjastoista. - Kirjaston tilat ovat sellaiset, että mahdollista päihteiden käyttöä ja käytöstä aiheutuvaa hajua/ roskia, on helppo tarkkailla. - Tilat siivotaan siivoojien toimesta päivittäin ja myös kirjaston henkilökunta kiertää tilat vähintään illalla kirjastoa sulkiessa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kirjaston henkilökunta puuttuu matalalla kynnyksellä, mikäli havaitsee kirjaston tiloissa päihteiden käyttöä. - Aluksi jutellen ko. henkilön kanssa ja tarvittaessa ilmoittaa asiasta eteenpäin.
Työllisyyspalvelut	<ul style="list-style-type: none"> Matalan kynnyksen puheeksi ottaminen ja puuttuminen - Audit C kysely - päihdepalveluihin ohjaaminen matalalla kynnyksellä - Henkilöstö osallistuminen koulutuksiin ja koulutustapahtumiin - Nuorten työpajatoiminnassa myös päihdevalistus ja päihteettömyyden tukeminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Audit C kysely - Matalan kynnyksen puheeksi ottaminen - Työttömien terveystarkastus - Huoli-ilmoitus - Päihteettömyyttä tukeviin palveluihin ohjaus - Nuorten työpajatoiminnassa tuki moniammatillisena yhteistyönä
Teknisen palvelut	<ul style="list-style-type: none"> - Tarjoaa ehkäisevälle toiminnalle tilapuitteet ja -välineet tarpeen ja käytettävissä olevien resurssien mukaan - Auttaa toteuttamaan liikunta- ja kulttuuripalveluja sekä erilaisia tukitoimintoja terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi 	<ul style="list-style-type: none"> - Käynnistämme toimenpiteitä sivistys- ja hyvinvointitoimialan päätöksien pohjalta - Tilapalvelujen tarjonta - Liikuntapalvelujen tarjonnan tuki - Kulttuuripalvelujen tarjonnan tuki

1.11.2023 (Dnro)

<p>Kunnan henkilöstö</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Työntekijöiden työkyvyn tukeminen - Työntekijöiden päihdehaittojen ehkäisy - Työntekijöiden ohjaus tarkoituksenmukaiseen toimintaan päihdehaittilanteissa 	<ul style="list-style-type: none"> - Työnantajan vastuulla on huolehtia, että henkilöstön päihdeohjelma juurrutetaan työpaikan käytäntöihin, päihdehaittilanteisiin puututaan välittömästi ja että päihtyneen tai päihdeongelmaisen työntekijän kanssa toimitaan ohjeiden mukaisesti tarjoten työterveyshuollon kautta apua päihdeongelmiin. Työnantajan vastuulla on myös seurata säännöllisesti päihdeohjelman toteutumista yhteistyössä henkilöstön edustajien kanssa. - Esihenkilön vastuulla on perehdyttää alaisensa päihdeohjelmaan sekä puuttua viipymättä työkyvyn heikkenemiseen ja päihdehaittilanteisiin sekä ohjata työntekijä työterveyshuoltoon. Työskentely päihtyneenä tai krapalaisena tulee estää. - Työsuojeluhenkilöstö toimii esihenkilöiden ja työterveyshuollon kanssa yhteistyössä kartoittaen työpaikan päihdeasioiden tilannetta ja suunnittelee päihdehaittojen ehkäisytoimia osana työsuojelun toimintaohjelmaa. Ehkäisytoimia voivat olla esimerkiksi erilaiset koulutukset, valmennukset ja tiedotustilaisuudet. Työsuojeluhenkilöstö myös ohjeistaa henkilöstöä alkometrin käyttöön ja huolehtii, että laitteita on saatavilla. - Työterveyshuollon vastuulla on tukea henkilöstön päihteiden riskikäytön ennaltaehkäisyä ja hoitoa mm. seuloen riskikäyttöä AUDIT-testillä, toimimalla hoitoonohjaustilanteissa asiantuntijana sekä tukemalla kuntoutujan paluuta työhön. - Jokaisen työntekijän vastuulla on tulla töihin työkykyisenä, työskennellä turvallisuusohjeita noudattaen, hakea apua
--------------------------	---	--

1.11.2023 (Dnro)

		päihdeongelmiinsa sekä ilmoittaa työyhteisössään havaitsemistaan päihdehaitoista esihenkilölle
Ev.lut. seurakunta	<p>Ikä huomioiden tuemme ja tarjoamme keskusteluapua. Kaikki toimintamme ja toimitilat ovat päihteettömiä. Seurakunnan työntekijöillä on monialaista koulutusta ja laajaa asiantuntijuutta ja kynnys puuttua huolen herätessä on matala. Diakonia-avustuksena saatavat lahjakortit ovat kohdennettu niin, että päihteiden ostoa ei ole mahdollista. Tuemme perheitä heidän kasvatustyössään, tunnustamme varhaisen tuen tarpeen. Kannustamme toiminnassamme terveellisiin elämäntapoihin. Jokainen ihminen on arvokas yksilö, jota kunnioitamme kaikessa toiminnassamme.</p> <p>-Diakoniatyö jakaa avustuksia tarvitseville. Annettavat lahjakortit ovat rajoitettuja niin, ettei niillä voi ostaa alkoholia tai tupakkatuotteita.</p> <p>-Diakoniatyön asiakkaat otetaan aina vastaan. Avustusasiasiat käsitellään kuitenkin vasta, kun asiakas saapuu selvinpäin.</p> <p>-Rippikoulutyöhön on sisällytetty opetusta terveisiin elämäntapoihin.</p>	<p>-Rippikouluihin ja nuorten toimintaan ei saa tuoda alkoholia, eikä muitakaan päihteitä.</p> <p>- Seurakunnan työntekijät puuttuvat päihteiden käyttöön ohjeistamalla leirien, tilojen ja tilaisuuksien päihteettömyydestä.</p> <p>- Väärinkäytöstilanteissa päihtynyt henkilö poistetaan tilaisuudesta, jonka jälkeen keskustelut nuoren sekä hänen huoltajiensa kanssa ovat tärkeitä välineitä tukemaan ehkäisevää päihdetyötä nuoren elämässä.</p> <p>-Perhetyössä kannustetaan avoimuuteen ja avun hankkimiseen tarvittaessa.</p> <p>-Seurakunnan työntekijät tekevät tarvittaessa huoli-ilmoituksen tai lastensuojeluilmoituksen.</p> <p>-Seurakunnan työntekijät voivat tarvittaessa tuottaa esimerkiksi kouluille oppitunteja terveellisistä elämäntavoista.</p>
Pakka	<p>- Pakka-toimintamalli on paikallisten alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisyyn kehitetty menetelmä</p> <p>- Tiivis yhteistyö paikallisten toimijoiden, viranomaisten ja elinkeinoyrittäjien kanssa</p>	
Seudullinen ept	<p>- Säännölliset tapaamiset Hämeenlinna ja Janakkalan kanssa</p> <p>- Koko hyvinvointialueen kattavat kampanjat</p> <p>- Tiivis yhteistyö Hämeenlinnan ja Janakkalan EPT-yhdysheijon kanssa</p>	
Urheiluseurat	Salibandysä: Urheiluseurana kannustaminen terveellisiin elämäntapoihin	<p>Jos päihteiden käyttöä havaitaan, asia käsitellään välittömästi.</p> <p>-Matalalla kynnyksellä huolen puheeksi ottaminen, jos epäily</p>

	<p>Kaikki seuramme tapahtumat ovat päihteettömiä. Kaikkeen seuran toimintaan tulee osallistua aina ilman päihteiden käyttöä tai niiden vaikutuksen alaisena olemista. Päihteiksi luetaan tupakkatuotteet, alkoholi ja huumausaineet.</p> <p>Päihteettömyys seuran järjestämässä toiminnassa koskee kaikkia seuramme toimintaan osallistuvia henkilöitä, esimerkiksi harrastajia, harrastajien vanhempia, seuran toimihenkilöitä ja ohjaajia. Toivomme, että harrastajien vanhemmat ottavat päihteettömyyssuunnitelman huomioon esimerkiksi harrastukseen alaikäistä tuodessa.</p> <p>Valmentajat kannustavat seuran jäseniä päihteettömyyteen ja keskustelevat asiasta tarvittaessa joukkueen tai vanhempien kanssa. Lasten ja nuorten ohjaajat ovat sitoutuneet päihteettömyyteen seuran toimintaan osallistuessa. Alaikäisten harrastajien hyvinvointi ja elämäntavat ovat meille tärkeitä.</p> <p>Jalkapallossa: Toimintamme on päihdeetöntä ja kannustamme ja opastamme lapsia ja nuoria terveellisiin elämäntapoihin. Toiminnassamme olevat aikuiset tekevät työtä lasten ja nuorten hyvinvoinnin eteen ja välittävät heistä aidosti.</p>	<p>päihteiden käytöstä (alaikäisten kanssa)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjaajat ja valmentajat tekevät huoltajien kanssa tarvittaessa yhteistyötä päihteidenkäyttöä havaitessamme tai epäillessämme. <ul style="list-style-type: none"> - Jos huoli herää, olemme yhteydessä lapsen/nuoren vanhempiin ja pyrimme tukemaan perhettä asian selvittämisessä. - Jos huoli on suurta, teemme tarvittaessa lastensuojeluilmoituksen, jos yhteistyö huoltajien kanssa ei riitä lapsen/nuoren hyvinvoinnin turvaamiseksi.
--	--	---

6. PÄIHTEIDEN KÄYTTÖ

6.1. Päihteiden käytöltä suojaavat tekijät ja riskitekijät

Suojaavia tekijöitä	Riskitekijöitä
<ul style="list-style-type: none"> - Turvallinen ja kannustava kasvuympäristö - Kasvua tukeva varhaiskasvatus ja perusopetus - Hyvät tunne- ja vuorovaikutustaidot - Turvalliset ja luottamukselliset sosiaaliset suhteet - Vallitseva päihteisiin ja muihin riippuvuuksiin liittyvä kulttuuri, eli päihde-, tupakka- ja nikotiini- sekä rahapelihaittoja ehkäisevät ja stigmaa purkavat asenteet - Päihteiden, tupakka- ja nikotiinituotteiden tai rahapeliin vaikea saatavuus (esim. tiukka ikärajakontrolli) 	<ul style="list-style-type: none"> - Kasvuympäristön monimuotoiset ongelmat, kuten väkivalta ja laiminlyönnit sekä turvattomuus ja osattomuus - Toimeentulon tai työllistymisen ongelmat - yksinäisyys, heikot sosiaaliset suhteet, sairastuminen - Vallitseva päihteisiin myönteisesti suhtautuva kulttuuri - Päihteiden, tupakka- ja nikotiinituotteiden tai rahapeliin helppo saatavuus

Kansalliset päihde- ja rahapelihaittojen sekä tupakoinnin ehkäisyn tavoitteet vuoteen 2025 mennessä

<p>Alkoholi</p>	<p>Alkoholin kokonaiskulutus on alle 10 litraa 100 %:n alkoholia asukasta kohden (15 vuotta täyttäneet) (THL).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kerralla vähintään 6 alkoholiannosta kerran viikossa tai useammin juovien osuus on 20–64-vuotiaista alle 10 prosenttia (THL, Alueellinen terveys- ja hyvinvointitutkimus ATH). ▪ Kerralla vähintään 6 alkoholiannosta 30 päivän aikana juovien osuus on 15–16-vuotiaiden joukossa korkeintaan 15 prosenttia (THL, Eurooppalainen koululaistutkimus ESPAD).
<p>Tupakka- ja muut nikotiinituotteet</p>	<p>Alle kahdeksan prosenttia 20–64-vuotiaista käyttää tupakka- tai nikotiinituotteita (THL, Alueellinen terveys- ja hyvinvointitutkimus ATH).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoiden päivittäinen tupakan, nuuskan ja sähkösavukkeiden käyttö vähenee sekä käytössä näkyvät erot kaventuvat näiden koulutusmuotojen opiskelijoiden välillä (THL, Kouluterveyskysely).
<p>Huumausaineet</p>	<p>Viimeisen kuukauden aikana jotain huumausainetta käyttäneiden osuus 15–69-vuotiaista on korkeintaan kaksi prosenttia (THL, Huumeveyskysely).</p>
<p>Rahapelaaminen</p>	<p>Niiden 15–74-vuotiaiden osuus, joilla on ollut rahapelaamisen aiheuttama ongelma viimeisen 12 kuukauden aikana, on pienempi kuin vuonna 2015 (THL, Suomalaisten rahapelaaminen -kysely)1 .</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Viikoittain rahapelejä pelaavien 8. ja 9. luokan oppilaiden osuus on pienempi kuin seitsemän prosenttia (THL, Kouluterveyskysely).

Ehkäisevää päihdetyötä koskettavien muiden lakien tavoitteita**Alkoholilaki (1143/1994)**

- Lain tarkoituksena on ehkäistä alkoholin kulutusta ohjaamalla alkoholipitoisista aineista aiheutuvia yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja (1. §).

Tupakkalaki (693/1976)

- Laissa säädetään toimenpiteistä, joilla ehkäistään tupakkatuotteiden käytön aloittamista, edistetään niiden käytön lopettamista ja suojellaan väestöä tupakansavulle altistumiselta. Tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden käytön loppuminen. (1. §.)

Huumausainelaki (373/2008)

- Lain tavoitteena on huumausaineiden laittoman Suomeen tuonnin, Suomesta viennin, valmistuksen, levittämisen ja käytön ehkäiseminen sekä muiden huumaantumistarkoituksessa käytettävien aineiden aiheuttamien terveysriskien vähentäminen (1. §).

Arpajaislaki (2001/1047)

- Lain tarkoituksena on taata yleishyödyllisiin arpajaisiin osallistuvien oikeusturva, estää arpajaisiin liittyvät väärinkäytökset ja rikokset sekä vähentää arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja (1. §).

Pakka-toimintamalli:

Paikallinen alkoholi-, tupakka- ja rahapelipolitiikka Pakka-toimintamallissa haittoja ehkäistään kunnan EPT-toimijoiden, valvontaviranomaisten sekä vähittäismyynnin ja anniskelun toimijoiden yhteistyönä. Toimintamalli voidaan ottaa käyttöön asteittain liittämällä kunnassa jo käynnissä olevaan ehkäisevään päihdetyöhön alkoholijuomien, tupakkatuotteiden ja rahapelien saatavuuteen vaikuttaminen (ks. lisää www.thl.fi/pakka).

Tavoitteita

- Ikärajojen sekä päihtyneille myyntiä ja anniskelua koskevien kieltojen noudattaminen tehostuu vastuulista elinkeinotoimintaa tukevan yhteistyön ja yhteisövaikuttamisen kautta.
- Alkoholin, tupakkatuotteiden ja rahapelien saatavuus alaikäisille vähenee.
- Päihtyneille anniskelu ja humalajuomisesta aiheutuvat haitat vähenevät.

Toimintatapoja juurtumisen varmistamiseksi

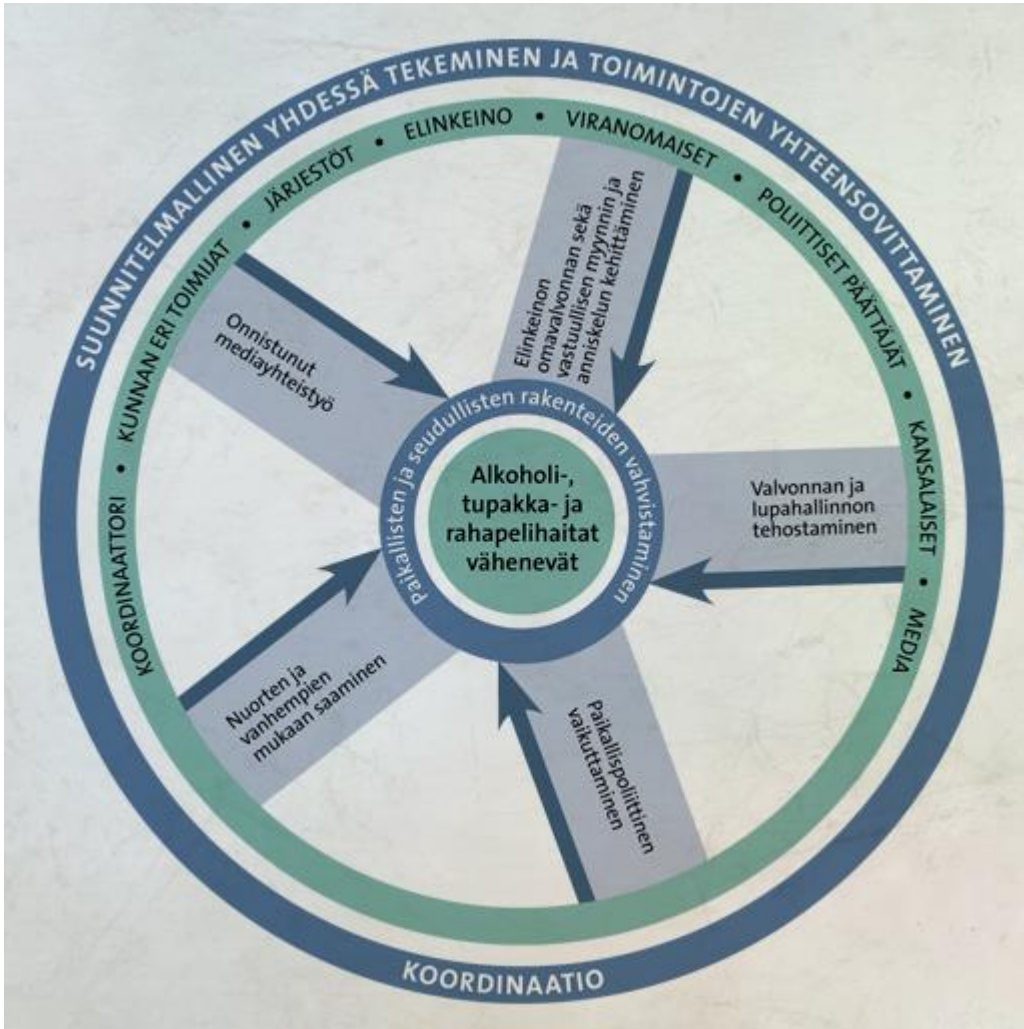
- Toimintamallin käyttöönotolla on kunnan / alueen päättäjien poliittinen ja muun virkamiesjohdon tuki.
- Toimintamallin on viety osaksi kunnan / alueen hyvinvointikertomusta ja strategiaa sekä käytännön työtä ohjaavaa toimintasuunnitelmaa.
- Kunnassa, aluehallintovirastossa, poliisitoimessa ja elinkeinotoimijoiden joukossa (Alko, vähittäiskauppa, ravintolaelinkeino) on nimetty Pakka-vastuuhenkilöt.

Toimintatapoja omavalvonnan ja vastuullisen elinkeinotoiminnan edistämiseksi

- Vähittäismyynnin ja anniskelun tarjontatyöryhmä: luottamuksen rakentaminen, yhteisten tavoitteiden asettaminen, toimintatavoista sopiminen.
- Kassa- ja ravintolahenkilöstön koulutus vastuulliseen myyntiin ja anniskeluun.
- Vähittäismyynnissä ikärajovalvonnan toteutumisen seuranta ja valvonta kassajärjestelmillä.
- Ikärajovalvonnan tueksi ostokokeet esim. oppilaitosten ja järjestöjen kanssa.
- Elinkeinojen omavalvonnan kehittäminen ja tukeminen.
- Yhteisten käytäntöjen luominen vartiointiliikkeiden ja kauppakeskusten kanssa alaikäisille välittämisen ehkäisemiseksi.
- Yhteisten käytäntöjen luominen järjestyksenvalvonnan ja taksiyrittäjien kanssa humalahäiriköinnin ja väkivallan vähentämiseksi.
- Poliisin, alkoholi- ja terveystarkastajien, elinkeinojen ja ehkäisevän päihdetyön toimijoiden yhteiset päihdefoorumit.
- Poliisin sekä alkoholi- ja terveystarkastajien alkoholia ja tupakkaa sekä rahapeliyhteisöjen rahapelaimista koskeva valvontayhteistyö – esim. tehovalvontapahtumat.
- Erilaiset säännölliset yhteistyökampanjat alkoholielinkeinojen ja muiden toimijoiden kanssa

Yhteisöllisiä toimintatapoja päihdekulttuurin muuttamiseksi

- Tutkimustiedon ja paikallisia päihdeoloja koskevan tiedon välittäminen asukkaille ja päättäjille.
- Yhteistyö paikallisten ja alueellisten viestimien kanssa.
- Asukkaiden osallistaminen lupalausuntomenettelyllä, päihdetilannekyselyillä ja päihdefoorumeilla.
- Nuorten osallistaminen: esim. opinnäytetyöt, asiakasarvioinnit, ostokoetoiminta yhteistyössä oppilaitosten ja järjestöjen kanssa.
- Nuorten ja heidän vanhempiensa ymmärryksen lisääminen siitä, miksi alkoholin, tupakkatuotteiden ja rahapelien saatavuutta rajoitetaan alaikäisille.

Pakka-toimintamallin osa-alueet ja avaintoimijat. [www.thl.fi.ehkaisevä päihdetyö](http://www.thl.fi.ehkaiseva_paihdeyto)

LÄHTEET

Alkoholilaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20171102>

Arpajaislaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011047>

Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma alkoholi-, huume- ja rahapelihaittojen sekä tupakoinnin vähentäminen. 2015. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2015:19. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74726/STM_EPT-kansi_sisus_netti.pdf

Huumausainelaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2008/20080373>

Ikääntyneiden päihde- ja mielenterveystyö. 2018. Tietopuu ja A-klinikkasäätiö. https://tiedostot.a-klinikkasaaatio.fi/ikaantyneiden_paihde-_ja_mielenterveystyo-tietopaketti_tietopuu.pdf

Kansallinen ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma vuosille 2015–2025.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163001/STM_2021_13_rap.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2021:13).

Kuntalaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410>

Laki ehkäisevästä päihdetyöstä. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150523>

Lastensuojelulaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Nuorisolaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Sosiaalihuoltolaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

Terveystieteidenhuoltolaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>

Tupakkalaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20160549>

Lisälukemista aiheesta kiinnostuneille:

https://lasinenlapsuus.fi/wp-content/uploads/sites/5/2023/04/jos_sais_kolme_toivomusta_tyokirja_paihdeasioista_varhaiskasvatuksen_tyontekijoille.pdf

<https://lasinenlapsuus.fi/>

Holmia, Marja., Raitasalo, Kirsimarja., Tigerstedt, Christoffer. 2016. Sukupolvien sillat ja kasvamisen karikot – vanhemmat, lapset ja alkoholi. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131418/URN_ISBN_978-952-302-738-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

<https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/perheet/toimiva-lapsi-ja-perhe-tyo/>

<https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/pelaaminen/rahapelaaminen/>

<https://paihdelinkki.fi/>

<https://paihdelinkki.fi/ammattilaisille/puheeksi-oton-ohjeet/>

<https://www.julkari.fi/handle/10024/142993>. Rahapelaaminen puheeksi. Puheeksiotto, tunnistaminen ja lyhytneuvonta. THL 2021.

<https://ehyt.fi/tuote/rahapelaaminen-puheeksi-tukiaineisto/>

<https://rikosensorijunta.fi/time-out-aikalisa->

Rosnell lina. 2021. Turvattomana kasvanut-lapsuus vanhempien alkoholinkäytön varjossa.

Kandidaatintutkielma. Jyväskylän avoin yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/78481/1/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-202111035506.pdf>.

<https://www.ept-verkosto.fi/miten-tunnistaa-ikaihmissen-liiallinen-paihteidenkaytto/>

1.11.2023 (Dnro)

Ehkäisevän päihdetyön toimet 2024–2025

Asiakasryhmä	Tavoite	Toimenpide	Aika-taulu	Mittari	Vastuhenkilö
Peruskouluikäiset lapset	Päihteettömyys lisääntyy	Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman laatiminen	2024	Suunnitelma hyväksytty ja otettu käytäntöön	Hyvinvointipäällikkö
		Luodaan ehkäisevän päihdetyön rakenteiden kuvaus, nimetään vastuutahot ja varmistetaan riittävät resurssit.	Aloitettu (EPT paikallinen poikkihallinnollinen työryhmä aloittanut toimintansa)	Terveystiedon edistämiseksi kunnassa: TEA-viisarin pistemäärä	Hyvinvointipäällikkö
		Seudullisen sähkö tupakkakampanjan toteuttaminen (2024), laajemman seudullisen vape + nikotiinipussikampanjan toteuttaminen (2024). Kokemusasiantuntijan vierailut (Nuva kokee tämän tärkeäksi)	2024	Kouluterveyskysely 8. & 9. lk.: huolta herättävää päihteiden käyttöä, tupakoi päivittäin, nuuskaa päivittäin, tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, käyttää alkoholia viikoittain, alaikäisten perhepiiristä hankkima alkoholi, huumeiden hankkiminen helppoa, kokeillut kannabista 2 kertaa, kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran; 4. & 5 lk.: kokeillut tupakkatuotetta vähintään kerran	Liikuntapäällikkö
		Aloitettu		Kunnan sisäinen ehkäisevän päihdetyön toimielin	

1.11.2023 (Dnro)

	Rahapelaamisen haittojen tietous lisääntyy	Lisätään rahapelihaittojen tietoutta järjestämällä luento + tietoisuuksia aiheesta.	Syksy 2024	Nuorten oma näkemys (Nuva)	Kunnan sisäinen ehkäisevän päihdetyön toimielin
2. asteen opiskelijat	Päihteettömyys lisääntyy	Seudullisen sähkö tupakkakampanjan toteuttaminen (2024), laajemman seudullisen vape + nikotiinipussikampanjan toteuttaminen (2024) Kokemusasiantuntijan vierailut (Nuva kokee tämän tärkeäksi)	Aloitettu	Kouluterveyskysely luokiolaiset: huolta herättävää päihteiden käyttöä, tupakoi päivittäin, nuuskaa päivittäin, tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, käyttää alkoholia viikoittain, alaikäisten perhepiiristä hankkima alkoholi, huumeiden hankkiminen helppoa, kokeillut kannabista 2 kertaa, kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, raittius	Kunnan sisäinen ehkäisevän päihdetyön toimielin
	Rahapelaamisen haittojen tietous lisääntyy	Lisätään rahapelihaittojen tietoutta järjestämällä luento + tietoisuuksia aiheesta.	Syksy 2024	Nuorten oma näkemys (Nuva)	Kunnan sisäinen ehkäisevän päihdetyön toimielin
Aikuiset/työikäiset	Työpaikkojen päihdeohjelmat sisältävät yhteiset toimintatavat alkoholi-, huumausaine- ja rahapelihaittojen ehkäisemiseksi ja niihin puuttomiseksi sekä tupakkatuotteiden käytön vähentämiseksi ja vieroituksen järjestämiseksi.	Seudullisen ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelman toteuttaminen (kaikki ikäryhmät)	Aloitettu	Hyvinvointikysely: päihteiden käyttö // Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 25–64-vuotiaat // A-klinikan päihdetilanne	Kunnan sisäinen ehkäisevän päihdetyön toimielin

1.11.2023 (Dnro)

Ikäihmiset	Tietous päihteiden käytöstä lisääntyy	Ikäihmisten hyvinvointimes- suilla jaetaan materiaalia päih- teidenkäytöstä ja vaikutuksista.	Aloitettu	Päihdetietous materiaa- lia on jaettu.	Hyvinvointipäällikkö
Kunnan henkilöstö	Työntekijän päihteettömyy- den tukeminen ja edistämi- nen	Työntekijän tulee seurata ja ar- vioida päihdeohjelman toteutu- mista yhteistyössä henkilöstön ja heidän edustajiensa kanssa.	2025	Audit-kysely	Talous- ja henkilöjohtaja